

Iniciatívy nitrianskych nezávislých kultúrnych a umeleckých komunit v súčasnosti

Michal Kočiš

Abstrakt

Autor vo svojom príspevku mapuje a reflektuje iniciatívy nitrianskych nezávislých kultúrnych a umeleckých komunit v súčasnosti. Primárne sa zameriava na obdobie posledných piatich rokov. Prierezovo mapuje a reflektuje prioritne vybrané aktivity kultúrno-umeleckých komunit, ktoré realizujú a rozvíjajú na rôznych miestach Nítry (*Univerzitný tvorivý ateliér UKF*, fotogaléria *Trafačka*, *Pod Vríškom* – kníhkupectvo, antikvariát a libresso, *Hidepark*). Z hľadiska reflexie neopomína ani širší kontext slovenských nezávislých kultúrnych centier.

Kľúčové slová

Nezávislá kultúra, Nitra, kultúrno-umelecké komunity.

Vo svojom odbornom texte nadväzujeme na odbornú štúdiu Júliusa Fujaka *Kultúra „zdola“ – význam pôsobenia nezávislých kultúrnych a umeleckých komunit v Nitre* (2013) v zmysle reflexie aktuálne prebiehajúcich premien a transformácií nezávislej kultúrnej klímy tohto mesta v kontexte kultúrno-spoločenských a historicko-politických procesov súčasnosti. V súvislosti s oblasťou tzv. nezávislej kultúry na Slovensku hovoril Fujak už v roku 2013 o transformačných premenách a ich negatívnych sprievodných javoch, ktoré vidí hlavne v rozmáhajúcom sa „neoliberálne-trhovom developerstve“.¹ Zároveň neopomína komunity hľadajúce ako opozitum týchto negatívnych javov alternatívne modusy životného štýlu, ktorých snahou je vytvárať podmienky pre rozvoj vlastnej minoritnej, nezávislej kultúry. Tvrdí, že v každom regióne nájdeme vyslovene nezištné, spontánne, revitalizačne kultúrno-socializačné komunitné aktivity.² Z hľadiska územného členenia Slovenska evidujeme osem krajov – Banskobystrický, Bratislavský, Košický, Nitriansky, Prešovský, Trenčiansky, Trnavský a Žilinský, ktoré sú reprezentované krajskými mestami. V sídlach krajov je tzv. nezávislá kultúrna oblasť vo väčšine prípadov reprezentovaná začínajúcimi alebo už etablovanými centrami nezávislej kultúry.

¹ FUJAK, J.: Kultúra „zdola“ – význam pôsobenia nezávislých kultúrnych a umeleckých komunit v Nitre. In BALLAY, Miroslav – GABAŠOVÁ, Katarína – KUDLAČÁKOVÁ, Veronika (eds.). *Minority v subsystéme kultúry*. Nitra: Kulturologická spoločnosť v spolupráci s Katedrou kulturológie FF UKF v Nitre, 2014, s. 312.

² Tamže, s. 312

Výnimkou je len Nitra, ktorá do dnešného dňa stále nemá celoročne prevádzkované centrum nezávislej kultúry. Fujak v tejto súvislosti píše: „Nitra v porovnaní s inými približne rovnako veľkými slovenskými mestami, ako sú Žilina, Košice, Banská Bystrica, nemala po roku 1989 a dosiaľ nemá svojbytné, inštitucionálne nezávislé kultúrne centrum pôsobiace kontinuálne v samostatnom sídle (ako je tomu v spomenutých mestách: Stanica Žilina-Záriečie v žilinskej periférnej železničnej stanici a jej príľahlom okolí, Kulturpark v košických kasárňach či Trafačka v miestnej opustenej tabakovej fabrike, alebo Záhrada – Centrum nezávislej kultúry v banskobystrickej lokalite neďaleko centra) v Beniczkého pasáži, čo s ohľadom na miestne podmienky nás môže prevkapiť. Neznamená to, že by tu od 90. rokov 20. storočia neboli snahy o niečo podobné – spomeňme aspoň nerealizovaný, dnes už zabudnutý projekt multifunkčného domu Umeleckej besedy na Kupeckej ulici (...). Nitra však nebola bielym miestom na mape nezávislej kultúry a umenia, jej aktivity sa presúvali do iných budov, resp. klubov, a rozvíjali sa v činnosti nezávislých občianskych združení.“³ Takto sumarizuje situáciu v oblasti tzv. nezávislej kultúry do spomínaného roku 2013. Doplníme, že okrem spomenutých aktivít v Žiline, Košiciach a Banskej Bystrici sme v danom období registrovali aktivity aj v ďalších krajských mestách – Bratislave (A4 – Priestor súčasnej kultúry) a Trenčíne (Klub Lúč). Hovoríme len o aktivitách kultúrno-umeleckých komúnit, ktoré už vtedy disponovali stálym priestorovým zázemím a kontinuálne sa podieľali na organizovaní kultúrno-umeleckých projektov.

Výraznejšie diskrepancie v problematike financovania tzv. nezávislej oblasti registrujeme po roku 2015, kedy vznikol *Fond na podporu umenia* (ďalej len FPU)⁴. Činnosti FPU a dopadom na sféru tzv. nezávislej kultúry sme sa venovali v samostatnej štúdii *K terminológii nezávislých kultúrno-umeleckých iniciatív na Slovensku*, ktorá bola publikovaná v internetovom kulturologickom časopise *Culturologica Slovaca* (2019)⁵.

Ako uvádzame vyššie, rok 2015 znamenal pre oblasť tzv. nezávislej kultúry zmenu. FPU ako prvá verejná inštitúcia začal brať oblasť tzv. nezávislej kultúry ako súčasť širšieho kultúrneho prostredia. Prvé dotačné výzvy pomohli urýchliť niektoré transformačné procesy, čo viedlo k tomu, že aj v ďalších krajských mestách dlhodobo fungujúce kultúrne a umelecké komunity dokázali svoje iniciatívy pretransformovať do nezávislých kultúrnych centier. V Trnave vzniklo

³ Tamže, s. 312.

⁴ Fond na podporu umenia je zriadený zákonom č 284/2014 Z. z. o Fonde na podporu umenia a o zmene a doplnení zákona č. 434/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva kultúry Slovenskej republiky v znení zákona č. 79/2013 Z. z. niektorých zákonov ako verejnoprávna inštitúcia na podporu umeleckých aktivít, kultúry a kreatívneho priemyslu.

⁵ Štúdia bola východiskom pre vymedzenie terminologického rámca nezávislých kultúrno-umeleckých iniciatív na Slovensku. V štúdii sme pracovali s tromi termínmi: kultúrny bod, kultúrny uzol a kultúrne centrum. Pre každý termín sme definovali kritériá, ktoré nám napomáhajú rozlišovať jednotlivé kultúrne a umelecké komunity. Kultúrny bod označuje aktivity kultúrnych a umeleckých komúnit s jednoduchším modelom fungovania, v rámci ktorého nie sú kultúrno-umelecké aktivity hlavnou činnosťou. Nad kultúrnym uzlom môžeme uvažovať ako nad kultúrnym alebo umeleckým projektom, ktorý sa nachádza v určitej fáze vývoja a zároveň môže byť miestom, v ktorom dochádza k prieniku viacerých aktivít rôzneho charakteru (kultúrneho, komunitného, umeleckého). Z hľadiska kritérií využívame k definovaniu kultúrneho uzla viac-menej totožné kritériá ako v prípade kultúrnych centier. Za hlavné kritériá, ktoré odlišujú kultúrne centrum od kultúrneho uzla považujeme päťročné kontinuálne pôsobenie, priestorové zázemie a štruktúru programovej skladby. Bližšie pozri:

http://www.culturologicaslovaca.ff.ukf.sk/images/No4/Kocis_Terminologia.pdf

kultúrne centrum *Malý Berlin*⁶ a v Prešove sa dlhoročný hudobný klub *Wave* transformoval na *Wave-centrum nezávislej kultúry*.⁷ Vznikol hudobný klub *Stromoradie*⁸ alebo centrum pre umenie *Viola*⁹. V jednotlivých grantových výzvach boli úspešné aj miestne kultúrne uzly fotogaléria *Trafačka a Hidepark*, ktorým získané finančné prostriedky umožnili rozširovať a zlepšovať hlavne programovú štruktúru, no do dnešného dňa sa im alebo iným kultúrno-umeleckým komunitám nepodarilo vytvoriť priestor s celoročnou prevádzkou a kontinuálnym fungovaním, ktorý by sme mohli v širšom meradle nezávislej kultúry chápať ako nezávislé kultúrne centrum. V kontexte grantovej politiky registrujeme určité negatívne sprievodné javy, ktoré do istej miery určujú podobu vyššie spomenutých miest a priestorov. V snahe o získanie financií z rôznych dotačných schém časť žiadateľov umelo vytvára kultúrne a umelecké projekty s označením „nezávislý“. Tieto projekty v niektorých prípadoch nemusia zhmotňovať podstatu „kultúry zdola“, a preto sa tak označenie „nezávislý“ stáva problematickým.

Za viac ako šesťročné obdobie od publikovania Fujakovej odbornej štúdie *Kultúra „zdola“ – význam pôsobenia nezávislých kultúrnych a umeleckých komunit v Nitre* sa v dôsledku vyššie spomenutých premien a transformácií, ako aj vďaka iniciatívam miestnych komunit dostali na mapu nitrianskej tzv. nezávislej scény nové miesta živej kultúry. Naopak, niektoré mapované a reflektované iniciatívy zanikli (*Animartis* 2000–2008, *Bunka pre súčasnú kultúru* 2011–2015,)¹⁰, čo je tiež dôsledkom určitých premien a transformácií. Cieľom nášho textu je zmapovať a reflektovať iniciatívy konkrétnych kultúrnych a umeleckých komunit v súčasnosti, ktoré sme v zmysle terminológie rozdelili na kultúrne body (*Univerzitný tvorivý ateliér UKF, Pod Vrškom* – kníhkupectvo, antikvariát a libresso,) a kultúrne uzly (*Fotogaléria Trafačka a Hidepark*).

*Univerzitný tvorivý ateliér*¹¹, medzi študentmi Univerzity Konštantína Filozofa známy tiež ako *UTA*, vznikol na prelome rokov 2008/2009 v priestore bývalého baru Hotelu Nitra (dnes študentský domov UKF v Nitre) z iniciatívy Miroslava Ballaya (dnes vedúci Katedry kulturológie FF UKF) a vysokoškolských študentov. Spoločnými silami vytvorili živý kultúrny bod študentov, ktorý sa stal zároveň domovom vysokoškolského divadla *VYDI*.¹² V priestore Univerziténeho tvorivého ateliéru sa tiež konajú prednášky a semináre z vybraných predmetov Katedry kulturológie FF UKF a Katedry hudby PF UKF. Okrem univerziténeho života a činnosti študentského divadla *VYDI* žije tento bod rozmanitými kultúrnymi a umeleckými podujatiami. Z hľadiska významnejších podujatí uvádzame hosťovania divadiel *DISK, Štúdia 12, Pôtoň* alebo *Divadla bez domova*. Z novších môžeme spomenúť workshop *Tak toto neprejde* organizovaný v spolupráci s neziskovou organizáciou *Post Bellum* zameraný na problematiku cenzúry,

⁶ Bližšie pozri: <https://www.malyberlin.sk/>

⁷ Bližšie pozri: <https://www.wave.sk/>

⁸ Bližšie pozri: <https://www.stromoradie.sk/>

⁹ Bližšie pozri: <https://www.violapresov.sk/>

¹⁰ Bližšie pozri: FUJAK, J.: Kultúra „zdola“ – význam pôsobenia nezávislých kultúrnych a umeleckých komunit v Nitre. In BALLAY, Miroslav – GABAŠOVÁ, Katarína – KUDLAČÁKOVÁ, Veronika (eds.). *Minority v subsystéme kultúry*. Nitra: Kulturológická spoločnosť v spolupráci s Katedrou kulturológie FF UKF v Nitre, 2014, s. 311 – 318.

¹¹ Bližšie pozri: <https://www.facebook.com/pages/category/Community/Univerzitný-tvorivý-ateliér-UTA-66266521340/>

¹² Bližšie pozri: BALLAY, Miroslav. *Kontinuita Študentského divadla VYDI*. Nitra: Filozofická fakulta, Univerzita Konštantína Filozofa, 2012.

ľudských práv a neslobody. Alebo off program vedeckej konferencie *Charakter a vývoj nezávislej kultúry a umenia na Slovensku po roku 1989*, pozostávajúceho zo sólového projektu známej slovenskej choreografky a tanečnice Petry Fornayovej *Všetko čo mám rada* a sólového koncertu gitaristu Miloša Železnáka *Co-improvizácie v prianom prenose...*, ktorého dopĺňali hostia v kóde – Ondrej Veselý, Martina Janegová a Július Fújak. Počas pobytu významného predstaviteľa českého undergroundu Vladimíra Mertu sa v priestore ateliéru uskutočnil večer plný hudby a filmu pod názvom *Jak ozvučiť němý film? (Jánošík, Nosferatu, Chamtivost', grotesky)* spojený s odborným výkladom a diskusiou. Ak hovoríme o filme, je dôležité spomenúť, že z dôvodu rozsiahlej rekonštrukcie budovy *Starého divadla* sa do priestoru *Univerzitného tvorivého ateliéru* v nedávnej minulosti presídlil *Kinoklub Tatra*, ktorý obohatil pestrú ponuku ateliéru o artové a klubové filmy.

Obr. 1 a 2 Univerzitný tvorivý ateliér. Zdroj: internet.

V roku 2009 sa na mape miestnej nezávislej kultúry objavuje nový priestor - *Fotogaléria Trafačka*.¹³ Názov je viac ako signifikantný, pretože ide o priestor bývalej trafostanice. Po rekonštrukcii v jej priestoroch našla na 1. poschodí miesto redakcia inzertných novín *Pardon* a fotoateliér Františka Koláča, iniciátora projektu *fotogaléria Trafačka*, ktorú spolu s klubom a kaviarňou zriadili na prízemí trafostanice. V začiatkoch bola v jej programovej štruktúre výraznejšie zastúpená fotografická kultúra. V priestoroch *Trafačky* sa pravidelne organizovali výstavy profesionálnych i amatérskych fotografov a najrôznejšie workshopy späté najmä s fotografickými technikami. Zároveň sa organizovali koncerty, besedy a prednášky. Ako sme už spomínali, *Fotogaléria Trafačka* spolu s *Hideparkom* bola už niekoľkokrát finančne podporená v rámci dotačnej schémy FPU, čo sa pozitívne odrazilo hlavne na programovej štruktúre. Vďaka finančnej podpore boli v celoročnom programe zastúpené viaceré oblasti umenia a kultúry.

¹³ Bližšie pozri: <https://www.trafacka.sk/>

Obr. 3 a 4 Fotogaléria Trafačka. Zdroj: archív Fotogaléria Trafačka.

Snahy o priestor nezávislej kultúry sú najviac zhmotnené v komunitnom projekte *Hidepark*¹⁴. Ide o kultúrno-komunitné centrum, ktoré funguje na sezónnej báze (jar až jeseň) v periférnej časti mesta na mieste bývalej skládky. „V komunite vraj cítia obrovskú podporu, ale je to aj zodpovednosť, dokázať vytvoriť niečo, čo obohacuje životy ľudí v meste.“¹⁵ Aj táto krátka časť textu Jany Hoffstädter *V Nitre za riekou sa dejú veľké veci. Hidepark ponúka úkryt pred mestom*, ktorá bola publikovaná v denníku SME je dokladom toho, že komunitnosť je pre tento projekt dôležitá a zásadná. Ak chceme hovoriť o možnostiach obohacovania životov ľudí v meste, tak Fujak vo svojej štúdii píše o *Hideparku* ako o platforme, ktorá nevytvára priestor len pre kultúrne a umelecké, ale aj pre športové a ekologické aktivity.¹⁶ *Hidepark* registrujeme na mape miestnej tzv. nezávislej kultúry od roku 2010. Za vznikom tohto sezónneho centra stojí občianske združenie *Triptych*, ktoré do roku 2017 viedol Marek Hattas. Samozrejme nesmieme opomenúť aj dobrovoľníkov a nadšencov podieľajúcich sa na kultivácii tohto priestoru. Tí približne v roku 2013 začali pracovať na stavbe dvojpodlažnej konštrukcie z unimobuniiek. Cieľom bolo vytvoriť zázemie pre celoročnú prevádzku.¹⁷ Žiaľ, tento cieľ zatiaľ nebol splnený, ale aj napriek tomu v prípade *Hideparku* hovoríme o výnimočnom mieste živej kultúry. Členovia občianskeho združenia *Triptych* pravidelne a kontinuálne organizujú v rámci sezónneho programu podujatia Pecha Kucha Night, kvízové večery či rôzne koncerty. Túto škálu podujatí obohacujú semináre a kurzy zamerané napríklad na permakultúru alebo cvičenia pre mamičky s deťmi. V posledných dvoch rokoch hostoval *Hidepark* ako jeden z viacerých priestorov dlhoročný medzinárodný festival Postmutart, ktorý prezentuje umelecké iniciatívy s intermediálnym presahom.

¹⁴ Blížšie pozri: <https://www.hidepark.sk/>

¹⁵ Web 1

¹⁶ FUJAK, J.: Kultúra „zdola“ – význam pôsobenia nezávislých kultúrnych a umeleckých komunít v Nitre. In BALLAY, Miroslav – GABAŠOVÁ, Katarína – KUDLAČÁKOVÁ, Veronika (eds.). *Minority v subsysteme kultúry*. Nitra: Kulturologická spoločnosť v spolupráci s Katedrou kulturológie FF UKF v Nitre, 2014, s. 316.

¹⁷ Tamže, s. 316.

Obr. 5 a 6 Hidepark. Zdroj: archív Hidepark.

Medzi najznámejšie miestne kultúrne body nepochybne patrí *Pod Vrškom* – kníhkupectvo, antikvariát a libresso¹⁸. Sídlí v centrálnej mestskej zóne na Kupeckej ulici č. 8 a svojím špecifickým charakterom dotvára kolorit ulice. Majiteľ Igor Rjabinin sa venuje predajú kníh už viac ako dvadsaťpäť rokov. Mohli by sme povedať, že začiatky predaja mali vyslovene komunitný charakter, pretože Rjabinin s manželkou Madlou začínali s predajom kníh doslova zo svojej obývačky. V súčasnosti hovoríme o kníhkupectve, antikvariáte a libresse ako jednom celku, ale *Pod Vrškom* začalo písať svoju históriu prvotne len ako prvé nezávislé kníhkupectvo v Nitre po roku 1989. Sídlilo v dome bývalej Umeleckej besedy na Kupeckej ulici, ktorého vlastníkom bolo mesto Nitra. V roku 2017 bol schválený odpredaj tejto historickej budovy ako prebytočného majetku a nový majiteľ im zmluvu nepredĺžil. Igor Rjabinin sa v tejto súvislosti vyjadril v jednom rozhovore nasledovne: „*To, čo mňa prekvapuje a čo stále neviem pochopiť, je, prečo mesto takú budovu na takom mieste označí za prebytočný majetok a predá ju. To je z môjho pohľadu naprosto nepochopiteľné.*“¹⁹ Doplňme, že táto historická budova sa spája aj s nerealizovaným projektom multifunkčného domu Umeleckej besedy. Nerealizovaný projekt spolu so spôsobom odpredaja svedčia o tom, ako sa mesto stavia k živej kultúre.

V roku 2012 otvorili manželia Rjabininovci na tej istej ulici, len o pár domov nižšie antikvariát a libresso. Ten sa stal postupne novým bodom nezávislej kultúry. V malom a útulnom priestore začali organizovať literárne besedy, detské čítarne či občasné komornejšie koncerty. Znami sú tiež organizovaním podujatia *Kníhkupecká* a spolu s ďalšími prevádzkami z tejto ulice organizujú aj *Piatok tekvicovéhoho, ktorých cieľom je vrátiť život do inak vyludneného mesta*. Okrem trhu sú súčasťou podujatia pouličné koncerty a rôzne tvorivé dielne pre rodiny s deťmi.

¹⁸ Bližšie pozri: <https://www.podvrskom.sk/>

¹⁹ Web 2

Obr. 7 a 8 Pod Vŕškom – kníhkupectvo, antikvariát a libresso. Zdroj: archív Pod Vŕškom

V závere by sme chceli podotknúť, že sme reflektovali len vybrané iniciatívy miestnych nezávislých kultúrnych a umeleckých komunít, čo ale neznamená, že na mape nitrianskej tzv. nezávislej kultúry neregistrujeme aj ďalšie iniciatívy. Za všetky môžeme spomenúť *Kinoklub Tatra* v Starom divadle Karola Spišáka, ktorého sme sa okrajovo dotkli v súvislosti s aktivitami *Univerziténeho tvorivého ateliéru* alebo klub *Mariatchi*. Za spomenutie tiež stojí projekt občianskeho združenia *Magorov Jeruzalem*, ktorého cieľom je vytvoriť zo železničného skladu multikultúrny priestor. Naša krátka sondáž nás vedie k záveru, že živá kultúra je v Nitre kontinuálne sprítomnená prostredníctvom rozmanitých iniciatív nezávislých kultúrnych a umeleckých komunít v meste. Chýba len stály priestor s celoročnou prevádzkou, v ktorom by sa niektoré z týchto iniciatív mohli transformovať do nezávislého kultúrneho centra, aké poznáme napríklad v Žiline či Banskej Bystrici. J. Fujak vo svojej staršej štúdiu hovorí o konzervatívnej kultúrnej politike vedenia mesta a nepochopení potrieb súčasnej kultúry a umenia. Okrem iného tým naráža na neúspech projektu Kandidatúry Nitry na titul EHMK²⁰ 2013. V tejto súvislosti spomína *Filmový klub Tatra*, ktorý participoval na Kandidatúre mesta Nitra EHMK 2013 so svojím projektom revitalizácie mestského kina *Palace*. Mesto tento projekt nerealizovalo a kino až do roku 2019 chátralo.²¹ Na margo kultúrnej politiky vedenia mesta je potrebné uviesť, že po komunálnych voľbách v roku 2018 sa primátorom stal Marek Hattas, človek z oblasti tzv. nezávislej kultúry, ktorý stál pri založení kultúrno-komunitného centra *Hidepark*. Ide o zaujímavý jav, kedy sa človek z prostredia štátom nezriaďovanej kultúry dostal

²⁰ Európske hlavné mesto kultúry.

²¹ FUJAK, J.: Kultúra „zdola“ – význam pôsobenia nezávislých kultúrnych a umeleckých komunít v Nitre. In BALLAY, Miroslav – GABAŠOVÁ, Katarína – KUDLAČÁKOVÁ, Veronika (eds.). *Minority v subsystéme kultúry*. Nitra: Kulturologická spoločnosť v spolupráci s Katedrou kulturológie FF UKF v Nitre, 2014, s. 315.

do vysokých štruktúr orgánov štátnej správy.²² V kontexte kultúrnej politiky môžeme v súčasnosti opätovne sledovať snahy vedenia mesta o spracovanie zmysluplnej kultúrnej stratégie a prípravy kandidatúry na EHMK 2026. Z pohľadu ďalšieho výskumu je pre nás dôležité aj naďalej sledovať a reflektovať oblasť nášho záujmu, a najmä to, ako bude postupovať nové vedenie vo vzťahu k oblasti tzv. nezávislej kultúry a umenia.

Štúdia je výstupom grantového projektu:

VEGA 1/0282/18 Charakter a vývoj nezávislej kultúry a umenia na Slovensku po roku 1989.

Literatúra a zdroje

BALLAY, M.: *Kontinuita Študentského divadla VYDI*. Nitra: Filozofická fakulta, Univerzita Konštantína Filozofa, 2012, 196 s. ISBN 978-80-558-0195-7.

FUJAK, J.: Kultúra „zdola“ – význam pôsobenia nezávislých kultúrnych a umeleckých komunit v Nitre. In BALLAY, Miroslav – GABAŠOVÁ, Katarína – KUDLAČÁKOVÁ, Veronika (eds.): *Minority v subsysteme kultúry*. Nitra: Kulturologická spoločnosť v spolupráci s Katedrou kulturológie FF UKF v Nitre. 2014. 500s. ISBN 978-80-558-0516-0.

KOČIŠ, M.: K terminológii nezávislých kultúrno-umeleckých iniciatív na Slovensku In *Culturologica Slovaca*, 2019, roč. 4. č. 04, s. 106 – 112. ISSN 2453-9740.

Web 1 *V Nitre za riekou sa dejú veľké veci. Hidepark ponúka úkryt pred mestom*. [online]. 6.5.2013, [cit. 20.6.2020]. Dostupné na: <https://domov.sme.sk/c/6791701/v-nitre-za-riekou-sa-deju-velke-veci-hidepark-ponuka-ukryt-pred-mestom.html>

Web 2 *Rozhovor: Kultové Knihkupectvo pod Vrškom skončilo po 27 rokoch*. [online]. 28.6.2017, [cit. 19.6.2020]. Dostupné na: <https://nitraden.sk/rozhovor-kultove-knihkupectvo-vrskom-skoncilo-27-rokoch/>

²² Marek Hattas sa v roku 2020 stal aj poslancom Národnej rady Slovenskej republiky.

Initiatives of present independent cultural and artistic communities in Nitra

Author maps and reflects the initiatives of Nitra's present independent cultural and artistic communities. It focuses primarily on the last five years. It cross-sectionally maps and reflects preferentially activities of communities that implement and develop artistic and cultural activities in various places in Nitra (Filmový klub v SND, klub Mariatchi, Univerzitný tvorivý ateliér UKF, fotogaléria Trafačka, Pod Váškom – kníhkupectvo, antikvariát a libresso, Hidepark). In terms of reflection, it does not omit the broader context of Slovak independent cultural centers, as well as the historical context.

Mgr. art. Michal Kočíš

Katedra kulturológie, FF UKF v Nitre

Hodžova 1

949 01 Nitra

michal.kocis@ukf.sk